

Opinnäytetyö (AMK)

Liiketalous

2023

Anna Pouli

Aloittavalle elintarvikealan yrittäjälle avuksi

Opinnäytetyö (AMK) | Tiivistelmä

Turun ammattikorkeakoulu

Liiketalous

Joulukuu 2023 | 25 sivua

Anna Pouli

Aloittavalle elintarvikealan yrittäjälle avuksi

Tämän opinnäytetyön tarkoitus on toimia apuna ja tukena aloittavalle elintarvikealan yrittäjälle. Siinä selvitetään yhdessä toimeksiantajan kanssa paras ja sopiva yritysmuoto, jonka jälkeen edetään vaihe kerrallaan muihin askarruttaviin kysymyksiin. Teoria pohjautuu yrityksen perustamiseen liittyviin perusteisiin ja velvollisuuksiin sekä yrityksen talouteen.

Työ on toteutettu suurimmaksi osaksi toiminnallisena yhdessä toimeksiantajan kanssa. Teoria puoli etenee alusta loppuun järjestyksessä nojaten ja hyödyntäen kirjallisia lähteitä ja teoksia aineiston nojalla. Tuloksena syntyy napakka mutta kattava opas ensimmäistä kertaa yrittäjäksi ryhtyvälle.

Asiasanat:

yrittäjä, elinkeinonharjoittaja, yritysmuoto, talous, kirjanpito, kannattavuus

Bachelor's Thesis | Abstract

Turku University of Applied Sciences

Degree programme

December 2023 | 25 pages

Anna Pouli

To help a starting entrepreneur in food industry

This thesis purpose is to act as help and support for the new food industry entrepreneur. Together with the client we're searching for the best company form and how to continue after that. What needs to be taken care for and what are the responsibilities of entrepreneur. We also dive into the company's finances.

The work is mostly carried out functionally with the client by answering their questions. The end result is a comprehensive guide for a food industry entrepreneur starting out their business.

Keywords:

entrepreneur, food industry, company form, finance

Sisältö

1 Johdanto	5
2 Yrityksen perustaminen ja kaiken alku	6
2.1 Yritysmuodon valinta	7
2.2 Valitun yritysmuodon perustamiseen liittyvät pankki- ja raha-asiat	8
3 Mitä yrityksen perustaminen edellyttää?	9
3.1 Perustamisilmoitus	9
3.1.1 Yksityinen elinkeinonharjoittaja	10
3.1.2 Perustamisilmoitus Verohallinnolle	11
3.2 Luvat ja ilmoitukset	13
4 Yrittäjän turva	15
4.1 YEL, Työttömyysturva ja Työterveyshuolto	15
4.2 Muut mahdolliset vakuutukset	16
5 Talous	17
5.1 Yksityisen elinkeinonharjoittajan verotus	17
5.2 Kirjanpito	18
5.3 Kassasuunnittelu	20
5.4 Kassavirta	21
5.5 Talouden kolme tärkeää ominaisuutta	22
6 Tapaus	23
6.1 Tapaukseen liittyvää tietoa ja viittauksia lähteistä	23
7 Johtopäätös	24
Lähteet	25

1 Johdanto

”Suomen uusi hallitus on sitoutunut edistämään kotimaista omistajuutta ja yrittäjyyttä. Sen fokus on uusien yritysten käynnistämisessä sekä jo olemassa olevien pk-yritysten kasvun edistäminen.” (Elinkeinoelämän keskusliitto 18.06.2023)

Opinnäytetyön tavoitteena on selvittää aloittavalle yksityiselle elinkeinonharjoittajalle, mitä kaikkea tulee ottaa huomioon yritystä perustaessa. Tavoitteena on saada kattavat vastaukset aloittavan yrityksen velvollisuuksiin, hoidettaviin asioihin ennen yrityksen perustamista sekä yleisesti yrityksen taloudesta ja kannattavuudesta.

Tarkoituksena on kuvata yritystoiminnan aloitus, sopivan yritysmuodon valinta, käydä läpi huomioon otettavat lait ja elintarvikelain säädännöt, hallinnon järjestelmät, yms.

Työ toteutetaan pääosin toiminnallisena toimeksiantajan eli tässä tapauksessa tulevan yrittäjän kanssa ja tapaukseen liittyvät asiat ja tulokset käydään hänen kanssa läpi.

Työ on ajankohtainen aloittavan yrittäjän näkökulmasta, koska se vastaa häntä askarruttaviin kysymyksiin ja auttaa yrityksen perustamisessa. Tämän avulla toivottavasti saadaan uusi tai uusia yrittäjiä ja kannustetaan yrittäjyyteen.

2 Yrityksen perustaminen ja kaiken alku

Kaikki lähtee liikeideasta ja tämä muuttuu liiketoimintasuunnitelmaksi (Holopainen 2020, 12). Vaikka yksityinen elinkeinonharjoittaja ei tarvitse virallista liiketoimintasuunnitelmaa, kannattaa se silti tehdä itsensä vuoksi ja yritystoiminnan kannattavuuden laskemiseksi (Linteri & Peltari 2023, 34). Liikeidea voidaan kuvata seuraavalla kolmella tavalla: markkinat, tuotteet ja palvelut sekä tapa toimia. Tuotteet voivat olla joko aineellisia tuotteita tai palvelutuotteita yrityksessä. Asiakkaalla on tarpeita, joiden takia hän ostaa tuotteitasi tai palveluitasi. Eli palvelulla tai tuotteella tarvitsee olla kysyntää eli markkinoita. Se, millä tavalla tuotteet ja palvelut saadaan aikaan, on yrityksen menestykseen vaikuttava eli yrityksen toimintatapa. Jotta saa tarvittaessa haettua starttirahaa tai muuta rahoitusta, on liiketoimintasuunnitelma oltava. (Holopainen 2020, 12-13.) Liikeidea ei ole pelkkä palvelu tai tuote, jolle on kysyntää, tähän sisältyy myös asiakkaat ja se, miten heille myydään palvelua tai tuotteita. Tiivistettynä liikeidea on sitä, mitä itsensäyöllistäjä tekee, kenelle hän sitä tekee ja miten hän sitä tekee. (Linteri ym. 2023, 33.)

Yrityksen perustamista suunnitteleva voi kääntyä seuraavien tahojen puoleen, saadakseen neuvontaa yrityksen perustamiseen liittyvissä asioissa: Suomi.fi:n yrityspalvelut, Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten (ELY-keskukset) palvelut, työ- ja elinkeinotoimistojen palvelut, uusyrityskeskusten palvelut, ProAgria Yrityspalvelut aloittaville yrityksille, kehitysyhtiöiden palvelut sekä yrityspalvelut yrittäjäksi aikoville naisille ja naisyrittäjille. (Holopainen 2020, 14-20.) On myös olemassa koulutuksia yrittäjäksi haluaville, jotka uudistuvat jatkuvasti. Esimerkiksi TE-palvelut tarjoavat yrittäjyyden uravalmennusta ja yrittäjäkoulutusta. Näiden tarkoitus on toimia tukea antavana apuna yrittäjäksi ryhtyvälle ja yrityksen perustamisessa. (Linteri ym. 2023, 34-35.)

2.1 Yritysmuodon valinta

Yritysmuodon valintaan vaikuttavia tekijöitä ovat muun muassa päätöksentekoon, pääomatarpeeseen, perustajien lukumäärään, vastuuseen ja verotukseen liittyvät kysymykset. Yrityksen perustamiseen vaikuttaa perustajien lukumäärä, pääoman tarve, vastuu, toiminnan joustavuus, yrityksen jatkuvuus ja laajenemismahdollisuudet ja voitonjako. Yleensä on hyvä ottaa asiantuntijaan yhteys ja selvittää edellä käydyt tekijät ja sopiva yritysmuoto. (Holopainen 2020, 21.)

Yksityinen elinkeinonharjoittaja (Toiminimi, Tmi, yksityisliike) voi olla ketä tahansa Euroopan talousalueella (ETA-alue) pysyvästi asuva henkilö. Elinkeinonharjoittaja eli yksityinen elinkeinonharjoittaja on henkilö, jolla voi olla rekisteröity toiminimi tai ei toiminimeä ollenkaan, tämäkin on vaihtoehto. (Holopainen 2020, 21.) Tämmöisen harjoittajan toiminta on pienimuotoista eli yksityinen elinkeinonharjoittaja esimerkiksi myy omaa osaamistaan (Linteri ym 2023, 18). Näillä ehdoilla voi toimia yksityisenä elinkeinonharjoittajana (Holopainen 2020, 25).

Toimielimenä toimii yrittäjä itse ja perustamiseen tarvittavalle pääomalle ei ole minimimäärää. Myöskään tilintarkastuksesta ei ole laissa määräyksiä. (Holopainen 2020, 25-26.) Elinkeinonharjoittaja itse vastaa tekemistään sopimuksista ja sitoumuksista omalla varallisuudellaan, myös henkilökohtaisella omaisuudella. Sini Linterin ja Hanna Peltarin (2023, 18) kirjasta suoraan lainaten: ”Hän on yrittäjä, ei yritys.”. (Linter ym. 2023, 18.) Edustaminen voi tapahtua itsenäisesti, prokuristilla tai elinkeinolain mukaisella edustajalla. Prokuristi on henkilö, jonka elinkeinonharjoittaja on valtuuttanut antamalla tälle valtakirjan, jossa selitetään hänen olevan prokura. Prokura on kaupparekisteriin merkityn elinkeinonharjoittajan yrityksen edustamista varten antama yleisvaltuutus. Tämä voidaan ilmoittaa kaupparekisteriin joko perustamisilmoituksella tai muutosilmoituksella. Elinkeinonharjoittajalla on oltava edustaja, jolla on oikeus ottaa vastaan haasteita ja tiedoksiantoja

yrittäjän puolesta, kun ilmoittautuu kaupparekisteriin. Edustajan kotipaikan on oltava Suomessa. (Holopainen 2020, 25-26.)

2.2 Valitun yritysmuodon perustamiseen liittyvät pankki- ja raha-asiat

Yksityisen elinkeinonharjoittajan eli toiminimen perustaminen on kaikista yritysmuodista yksinkertaisin, sillä se ei vaadi mitään perustamismuodollisuuksia. Mitään kirjallista sopimusta tai muuta vastaavaa asiakirjaa ennen toiminnan aloittamista ei tarvitse tehdä. (Holopainen 2020, 40.)

Aloittavan yrittäjän on mahdollista saada starttiraha mutta sitä ei voi saada, jos yritystoiminta on jo alkanut. Tämän tarkoitus on turvata yrittäjän toimeentulo yritystoiminnan käynnistymisen ja vakiintumisen aikana. Starttirahan suuruus on yhtä suuri kuin peruspäiväraha eli 37,21 €/päivä (2023). (Linteri ym. 2023, 35.)

Laki ei pakota toiminimiyritystä avaamaan yritystoiminnalleen omaa tiliä rahaliikennettä varten, mutta on suositeltavaa, koska se helpottaa kirjanpidon tekemistä. (kevytyrittajaksi.com, 30.11) Pankkeilla on omat käytäntönsä ja ohjeensa pankkitilien avaamiseksi. Esimerkiksi Nordea Pankin yritysasiakkaaksi voi hakeutua joko avaamalla yritystili verkossa tai avaamalla tili verkkotapaamisessa. Pankilla on lakisääteinen velvollisuus tunnistaa ja tuntea asiakas sekä heillä on oltava henkilötietojen lisäksi riittävät tiedot muun muassa asiakkaan toiminnasta, taloudellisesta asemasta ja varojen alkuperästä. Pankki voi pyytää kauppakirjoja tai muita asiakirjoja varojen alkuperän selvittämiseksi. (Holopainen 2020, 51.)

Päivittäisen rahaliikenteen seuraamiseksi, yrittäjälle avataan ensimmäisenä maksuliiketili. Tämä on monipuolinen tili. Verkkopankin kautta yrityksen pankkiasiat hoituvat reaaliaikaisesti ja sieltä voi seurata tilin saldoja ja tapahtumia sekä saada tiliotteen kirjanpitoa varten. E-palvelu mahdollistaa laskujen muodostamisen ja lähettämisen sekä vastaanottamisen ja maksamisen. Tämän johdosta erillistä laskutusohjelmaa ei tarvita. (Holopainen 2020, 53.)

3 Mitä yrityksen perustaminen edellyttää?

Suomessa yritystoiminnan aloittaminen edellyttää, että yritys antaa perustamisilmoituksen yrityksen rekisteröimistä varten. Tällä samaisella ilmoituksella yritys voi ilmoittautua sekä kaupparekisteriin että Verohallinnon rekistereihin. Ilmoitukset tehdään sähköisesti tai paperilomakkeella riippuen, mistä ilmoituksesta on kyse. Verohallinnon rekistereitä ovat seuraavat: ennakonperintärekisteri, arvonlisäverovelvollisten rekisteri, työnantajarekisteri ja kaupparekisteri. (Holopainen 2020, 54; vero.fi.)

Elinkeinon harjoittaminen ei yleensä edellytä lupaa mutta jotkut elinkeinotoiminnot on säädetty luvanvaraisiksi. Lupaa on haettava ennen elinkeinotoiminnan aloittamista. Nämä luvanvaraisiksi merkityt elinkeinot on lueteltu elinkeinoharjoittamisen oikeudesta annetussa laissa. (Holopainen 2020, 54.)

3.1 Perustamisilmoitus

Tuulikki Holopainen (2020, 64) mainitsee, että yksityinen elinkeinonharjoittaja voi antaa perustamisilmoituksen sähköisesti verkossa YTJ-palvelussa tai paperilomakkeella. Jos ilmoitus tehdään sähköisesti, pitää ilmoittautua Verohallinnon rekistereihin erikseen joko OmaVerossa tai YTJ:n muutosilmoituksella. (Holopainen 2020, 64.) Yrityksen rekisteröinti ei ole ilmaista kaupparekisteriin. Yksityisillä elinkeinonharjoittajilla eli toiminimillä sähköinen ilmoitus on 60 euroa ja paperilomakkeella 115 euroa. (yrityksen-perustaminen.net.) Ennen kuin voi tehdä ilmoituksen yrityksen perustamisesta, yritykselle rekisteröitävä toiminimi pitää miettiä valmiiksi (Linteri ym. 2020, 36).

Uusi yritys saa Y-tunnuksen heti, kun yrityksen jättämä perustamisilmoitus kirjataan PRH:n (Patentti- ja rekisterihallitus) ja Verohallinnon yhteiseen yritys- ja yhteisötietojärjestelmään (YTJ) (Holopainen 2020, 64-65). Tunnus sisältää seitsemän numeroa, yhdysmerkin ja tarkistusnumeron (Linteri ym. 2020, 38-39).

Tunnuksen näkee YTJ-yrityshakupalvelusta valitulla toiminimellä muutaman päivän kuluessa ilmoituksen jättämisestä. Yrityksen perustamisilmoituksen tehdessä sähköisesti, saa Y-tunnuksen sen jälkeen, kun ilmoitus on allekirjoitettu ja maksettu. (Holopainen 2020, 64-65.)

3.1.1 Yksityinen elinkeinonharjoittaja

Holopainen (2020, 66) kertoo elinkeinonharjoittajalla olevan ilmoitusvelvollisuus ja hänen on tehtävä perustamisilmoitus kaupparekisteriin, jos hän harjoittaa luvanvaraista elinkeinoa, elinkeinonharjoittaja haluaa suojata valitseman toiminimen itselleen, elinkeinotoimintaa varten on pysyvä toimipaikka eli omasta asunnosta erillinen liiketila tai palveluksessa on muita henkilöitä kuin yrittäjän aviopuoliso tai alaikäinen lapsi tai lapsenlapsi. Vaikka ei olisikaan ilmoitusvelvollinen, perustamisilmoituksen saa silti tehdä. Ilmoituksessa tulee olla seuraavat tiedot elinkeinonharjoittajasta: henkilötiedot, toiminimi, osoite- ja yhteystiedot, yrityksen kotipaikka eli paikkakunta, josta toimintaa johdetaan sekä yrityksen toimiala. (Holopainen 2020, 66.)

Jos yksityinen elinkeinonharjoittaja on tullut siihen tulokseen, että haluaa rekisteröidä yrityksellensä toiminimen, kannattaa nimen valintaan käyttää aikaa ja harkintaa. Patentti- ja rekisterihallituksen sivuilta löytyy ohjeita toiminimen keksijälle ja sitä kautta voi myös tarkistaa, onko jokin nimi rekisteröitävissä. Samalla, kun yrityksen nimeä pohtii, on hyvä varmistaa onko kyseiselle nimelle saatavilla sopiva domain vapaana. (Linteri ym. 2023, 37-38)

Nimeä valittaessa kannattaa huomioida seuraavia asioita: kenelle palveluitaan myy, jos asiakaskunta on kansainvälinen kannattaa vältellä suomen kielen ääkkösiä, nimen merkitys muilla kielillä kannattaa varmistaa ja nimeä miettiessä on hyvä myös miettiä yrityksen toimintaa pitkällä aikavälillä. (Linteri ym. 2023, 37.)

Domainilla tarkoitetaan verkkotunnusta, joka vie tietylle nettisivulle. Tässä kannattaa käyttää hyödyksi yrityksen omaa nimeä. (Linteri ym. 2023, 38.)

Yksityinen elinkeinonharjoittaja vastaa ilmoituksen tekemisestä itse, mutta perustamisilmoituksen voi allekirjoittaa joko harjoittaja itse tai hänen valtuuttamansa henkilö (Holopainen 2020, 66). Kuten aikaisemmin tuli esille, perustamisilmoituksen käsittelymaksu on sähköisenä 60 euroa (joulukuu 2023) ja paperi-ilmoituksena 115 euroa (joulukuu 2023). Paperi-ilmoituksella tehty perustamisilmoituksen käsittelymaksusta on laitettava tosite suoritetusta maksusta (kuitti, tilite) ilmoitukseen. (Holopainen 2020, 67-68.)

3.1.2 Perustamisilmoitus Verohallinnolle

Yksityinen elinkeinonharjoittaja, jonka osakkeilla ei ole merkintähintaa ja osakepääoma on nolla euroa, voi tehdä perustamisilmoituksen sähköisesti YTJ-palvelussa tai paperilomakkeella. Mutta yksityinen elinkeinonharjoittaja ei voi tehdä ilmoitusta sähköisesti kaupparekisteriin ja Verohallintoon samalla kertaa, sillä ensin on saatava Y-tunnus ja sitten voi tehdä ilmoituksen Verohallinnon rekistereihin. (Holopainen 2020, 82-83.)

Ilmoituksessa tulee ilmoittaa yrityksen nimi siinä muodossa, jossa se halutaan merkittävän kaupparekisteriin, yrityksen julkiseen käyttöön tarkoitetut osoitetiedot, puhelin, sähköpostiosoite, verkko-osoite, toimiala ja päätoimiala sekä tilikausi. Yksityisen elinkeinonharjoittajan liitteinä toimii henkilötietolomake. (Holopainen 2020, 83-84.) Holopaisen kirjasta otetut tiedot ovat vuoteen 2020 perustuvia. Tiedot eivät siis ole ajantasaiset vuodelle 2023.

Arvonlisävero on kulutusvero ja se peritään ostajalta aina, kun tavara tai arvonlisäverollinen palvelu myydään. Tämän myyjä lisää tavarahan tai palvelun myyntihintaan ja tilittää sen Verohallinnolle. Arvonlisäverollinen on sellainen, joka harjoittaa liiketoiminnan muodossa tavaroiden tai arvonlisäverollisten palvelujen myyntiä, vuokrausta tai niihin rinnastettavaa toimintaa. Jos liikevaihto jää alle 10 000 euron 12 kuukauden pituiselta tilikaudelta, on tämä jätetty arvonlisäverotuksen ulkopuolelle. Mutta, jos yritys joka ei ole merkitty arvonlisäverorekisteriin ja sen liikevaihto ylittää 10 000 euron rajan, joutuu yritys maksamaan arvonlisäveron koko tilikauden myynneistä. Tästä johtuen on usein

järkevää ilmoittautua rekisteriin vaikka ei olisi todennäköistä, että raja ylittyy, sillä asiakkailta jälkikäteen veron periminen on mahdotonta. Ilmoittautuminen arvonlisäverollisten rekisteriin tehdään ennen toiminnan aloittamista.

Arvonlisävero maksetaan oma-aloitteisten verojen viitenumerolla viimeistään yrityksen verokauden mukaisena eräpäivänä. Verovelvolliseksi ilmoittautunut elinkeinonharjoittaja voi vähentää tuotantopanosostoihinsa sisältyneen veron. (Holopainen 2020, 84-86.) Aikaisemmin mainitut rajat ovat Holopaisen kirjasta, joka on julkaistu vuonna 2020 ja luvut perustuvat sen hetkisiin tietoihin. Tämän hetkinen arvonlisäverotuksen raja on 15 000 euroa (2023). (vero.fi.)

Ennakkoperintärekisteriin voidaan merkitä elinkeinotoimintaa, maataloutta tai muuta tulonhankkimistoimintaa harjoittava henkilö, yritys tai yhteisö. Tämän tarkoitus on osoittaa, ettei suorituksen maksajan tarvitse maksamastaan työkorvauksesta tai käyttökorvauksesta ennakonpidätystä vaan rekisteriin merkitty toimija huolehtii verojen maksamisesta itse. (Holopainen 2020, 86.)

Satunnaisesti palkkoja maksava työnantaja voi halutessaan ilmoittautua työnantajarekisteriin, mutta tämä ei ole pakollista. Vaikka yritys ei kuuluisi rekisteriin, on heidän annettava aina tiedot maksetuista palkoista tulorekisteriin. Yritys ilmoittaa ja maksaa oma-aloitteisesti palkasta tehdyt ennakonpidätykset ja työnantajan sairausvakuutusmaksun OmaVero-asiointipalvelun kautta Verohallinnolle. Satunnaisen työnantajan tarvitsee antaa tulosrekisteriin ilmoitus niiltä kuukausilta, joilta palkkaa ei ole maksettu tai suoritettu. (Holopainen 2020, 88.)

Elinkeinoiminnan tuloista, joista ei tehdä ennakonpidätystä, maksetaan ennakkoveroa. Yksityinen elinkeinonharjoittaja voi antaa arvion ensimmäisen tilikautensa liikevaihdosta ja verotettavasta tulosta Verohallinnolle perustamisilmoituksella. Yrityksen liikevaihto ja tuotot kannattaa arvioida mahdollisimman realistisesti, jotta ennakkoverojen määrä ei muodostu liian suureksi tai pieneksi. (Holopainen 2020, 88-89.)

3.2 Luvat ja ilmoitukset

Kuten Holopainen (2020) on jo useampaan otteeseen maininnut, Suomessa saa harjoittaa laillista ja hyvän tavan mukaista elinkeinoa luonnollinen henkilö, jolla on esimerkiksi asuinpaikka Euroopan talousalueella. Tämä niin sanottu vapaa elinkeinon harjoittaminen ei tarvitse viranomaisen lupaa, mutta poikkeuksia on. Luvanvaraisista elinkeinoista on omat erilliset lakinsa ja asetuksensa, joissa säädetään muun muuassa, miltä viranomaiselta toimilupa on haettava. Pääsääntöisesti lupa on haettava ja oltava ennen toiminnan aloittamista ja sen myöntämisestä on tehtävä ilmoitus kaupparekisteriin. (Holopainen 2020, 89-90.)

Yksityinen elinkeinonharjoittaja tarvitsee tilan, jossa toimia tai jo olemassa oleva tila tarvitsee luvat. Työtila voi olla missä tahansa, tämän takia moni työskentelee kotona. Kotoa työskentely vaihtoehto on ilmainen. (Linteri ym. 2023, 42.) Holopainen puhuu elintarvikehuoneistosta, jolla tarkoitetaan mitä tahansa rakennusta tai niiden osaa tai muuta ulko- tai sisätilaa, jossa myytäväksi tai muuten luovutettavaksi tarkoitettuja elintarvikkeita valmistetaan, säilytetään, kuljetetaan, pidetään kaupan, tarjoillaan tai muuten käsitellään. Tällä ei tarkoiteta alkutuotantopaikkaa. (Holopainen 2020, 94-95.) Erillinen työhuone tai toimitila on hyvä vaihtoehto, jos asiakkaita näkee kasvotusten. Tämä on myös lisä kulu, sillä tilan vuokraaminen tai vastikkeen maksamisen lisäksi kuluja tulee esimerkiksi sähköstä. Näitä kaikkia voi onneksi vähentää verotuksessa. (Linteri ym. 2023, 42-43.) Joka tapauksessa elintarvikealan toimiajan on tehtävä kirjallinen ilmoitus elintarvikehuoneistosta sijaintikunnan valvontaviranomaisille ja tämän on tapahduttava neljä viikkoa ennen toiminnan aloittamista tai olennaista muuttamista. Varsinaista valvontaviranomaisen tekemää alku tarkastusta ei tarvita ennen toiminnan aloittamista, mutta huoneisto tarkistetaan riskiperusteisessa aikataulussa eli 1, 3 tai 6 kuukauden sisällä toiminnan aloittamisesta. Ilmotuksen käsittelystä peritään maksu ja tarkastuksen jälkeen ilmoituksen tekijä saa todistuksen, joka osoittaa, että elintarvikehuoneisto kuuluu suunnitelmallisen elintarvikevalvonnan piiriin. (Holopainen 2020, 94-95.)

Elintarvikealan toimijalla on oltava valvontajärjestelmä, jonka avulla tunnistaa toimintaansa liittyvät vaarat ja varmistaa, että elintarvike ja sen käsittely täyttävät elintarvikemääräyksissä asetetut vaatimukset. Vaikka riskien kartoitus ja riskienhallinta ei olisi yhtä systemaattista ja laajaa kuten isoissa yrityksissä, on yrittäjän kuin yrittäjän silti tehtävä tämä, sillä se kuuluu liiketoimintaan. (Linteri ym. 2023, 43.) Tulokset tulee merkata mahdollisimman tarkkaa ja kirjausten sisältää tallenteet omavalvonnan toteuttamisesta, siihen liittyvistä mittauksista, tutkimuksista ja selvityksistä sekä suoritetuista korjaavista toimenpiteistä ja ilmoituksista viranomaiselle. Kaikkien näiden on oltava valvontaviranomaisen saatavilla. Holopainen (2020, 95) mainitsee kumminkin, että on tilanteita, jolloin ilmoitusta ei tarvitse tehdä. Näistä esille nostettavana, jos toimija on yksityinen henkilö. Tarkennettuna yksityisten henkilöiden kotonaan valmistamien elintarvikkeiden myynti. (Holopainen 2020, 95.)

Oiva on elintarvikevalvonnan tarkastustietojen julkistamisjärjestelmä ja sitä koordinoi Ruokavirasto. Tämän tarkoitus on kannustaa yrityksiä pitämään huolta elintarvikehygieniasta ja tuotteiden turvallisuudesta. Elintarvikevalvojat tekevät käyntejä ennalta ilmoittamatta ja ne ovat maksullisia tarkastuksia. Näistä saadaan Oiva-raportti, joka on asiakirja, mikä on laitettava esille yrityksen asiakassisäänkäynnin yhteyteen, niin että asiaks voi sen helposti lukea. Raportti kertoo tarkastuksessa tehdyistä havainnoista, kuten yrityksen hygienisestä tasosta ja tuotteiden turvallisuudesta. (Holopainen 2020, 96.)

Hygieniosaaminen on lakisääteinen velvoite elintarvikealalla henkilölle, joka työssään käsittelee pakkaamattomia helposti pilaantuvia elintarvikkeita. Tämän osaaminen osoitetaan Ruokaviraston mallin mukaisella hygieniapassilla. Tämän järjestää ja hyväksyy Ruokaviraston hyväksymät hygieniapassitestaajat. Jos yksityisellä elinkeinonharjoittajalla on yrityksessään muita työntekijöitä, jotka tulevat myös käsittelemään aikaisemmin mainitun tavoin elintarvikkeita, tulee heilläkin olla hygieniapassi. Tämä on myös osa yrityksen omavalvontaa. (Holopainen 2020, 99.)

4 Yrittäjän turva

Yrittäjä voi ottaa itsellensä seuraavat turvat ja vakuutukset:

yrittäjäeläkevakuutus (YEL), yrittäjän työttömyysturva, yrittäjän oman työterveyshuollon järjestäminen sekä muita sosiaaliturvia kuten vapaaehtoinen työajan vakuutus, eläke, henkivakuutus ja päiväraha. (Holopainen 2020, 161-170.)

4.1 YEL, Työttömyysturva ja Työterveyshuolto

Kuten Linteri ym. (2023, 136) mainitsee, yrittäjän eläkevakuutus (YEL) on lakisääteinen mutta nimestään huolimatta kattaa myös sosiaaliturvan eli turvaa itsensätyöllistäjän, yrittäjän, toimeentulon esimerkiksi vanhempainvapaiden tai sairastumisten aikana. Lakisääteisyydellä tarkoitetaan, että kun tietyt ehdot täyttyvät, on YEL pakko ottaa. Näitä ehtoja ovat 18 vuoden ikä, työskentely omassa yrityksessä tai kevytyrittäjänä, yrittäjätoiminta kestää yli 4 kuukautta ja työtulo on vähintään 8575,45 € vuodessa (2023). (Linteri ym. 2023, 136.) Aloittava yrittäjä on oikeutettu saamaan YEL-maksuunsa aloittavan yrittäjän alennuksen. Alennus on 22 prosenttia (2023) ja sen saa yrittäjätoiminnan ensimmäiseltä 48 kuukaudelta eli neljältä vuodelta. YEL-vakuutuksen perusteena on vahvistettu työtulo, jonka mukaan myös eläke karttuu. Tämän on vastattava yrittäjän työpanosta yrityksessä eli palkkaa, joka olisi maksettava vastaavan ammattitaidon omaavalle henkilölle, sekä yritystoiminnan laatua ja laajuutta. YEL-vakuutuksen työtulolla on vaikutusta aikaisemmin mainitun vanhuuseläkkeen lisäksi myös työkyvyttömyys-, perhe- ja osa-aikaeläkkeeseen. Vakuutus on otettava kuuden kuukauden sisällä yrittäjätoiminnan alkamisesta. Jos vakuutus otetaan myöhässä, vakuutuksen maksuun lisätään laiminlyöntikorotus. (Holopainen 2020, 156-158.)

”Itsensätyöllistäjä tarvitsee YEL-vakuutuksen, jos hän työskentelee ilman työ- ja virkasuhdetta. Itsensätyöllistäjä voi tehdä sekä YEL-vakuutettavaa työtä että

TyEL-vakuutettavaa työtä, eli hän voi toimia sekä yrittäjä että työntekijänä.”
(Linteri ym. 2023, 137.)

Yrittäjän työttömyysturva kuuluu henkilölle, joka täyttää yrittäjän määritelmän. Tähän voi liittyä vapaaehtoisesti halutessaan itselleen ansiosidonnaisen työttömyysturvan. Jotta yrittäjä voi saada työttömyyspäivärahaa, yritystoiminnan pitää olla lopetettu eli yritys on esimerkiksi myyty, tuotannollinen ja taloudellinen toiminta on päättynyt ja yrittäjä on luopunut eläkevakuutuksesta, jättänyt Verohallinnolle ilmoituksen yrityksen poistamiseksi ennakkoperintä- ja työnantajarekisteristä sekä jättänyt ilmoituksen Verohallinnolle joko yrityksen poistamiseksi arvonlisäverovelvollisten rekisteristä tai yritystoiminnan keskeytymisestä. Tämän jälkeen voidaan yrittäjä katsoa työttömäksi. Yritys voi jäädä kaupparekisteriin mutta edellä olevien asioiden on täyttyttävä, jotta yrittäjä voi saada päivärahaa. Yrittäjän liittyessä yrittäjäkassaan, hän voi valita vakuutustasonsa työttömyyskassassa itse. (Holopainen 2020, 161-164.)

Yrittäjänä työterveyshuollon järjestäminen on vapaaehtoista mutta suositeltavaa. Jos yrittäjällä on yrittäjäeläkevauutus, korvaa Kela tällöin hänelle työterveyshuollon kustannuksia. (Holopainen 2020, 164.)

4.2 Muut mahdolliset vakuutukset

Muita yksityiselle elinkeinonharjoittajalle sopivia mutta vapaaehtoisia vakuutuksia ja turvia ovat esimerkiksi omaisuusvakuutus, joka esimerkiksi tulipalon, murtovahinkojen rikkoontumisvahinkojen tapahtuessa turvaa yrittäjän. Se voi myös korvata työkoneille, laitteille, myytävälle tuotteille ja kiinteistölle aiheutuneita vikoja. (Linteri ym. 2023, 140.)

Myös tapaturmavakuutus on vapaaehtoinen mutta suositeltava. Tämän maksut on sidottu YEL-työtuloon ja myös mahdolliset korvaukset maksetaan työtulon perusteella. Tapaturmavakuutukseen voidaan liittää työaikainen ja vapaa-aikaan perustuva vakuutus, jolloin yrittäjä on vakuutettuna ympäri vuorokauden. (Linteri ym. 2023, 140; Holopainen 2020, 167.)

5 Talous

Yleisesti verotuksesta: verotusoikeus on Suomessa valtiolla, kunnilla sekä evankelis-luterilaisella ja ortodoksisella kirkolla ja maksettavat verot ovat joko välttömiä tai välillisiä. Välttömiin veroihin kuuluvat valtiolle maksettavat tuloverot, perintö- ja lahjavero, varainsiirtovero sekä kunnalle suoritettavat kunnallisvero ja kirkolle maksettava kirkollisvero. Välillisiä sen sijaan ovat arvonlisävero, valmistevero ja tulli. (Holopainen 2020, 171.)

Suomessa kirjanpito- ja verosäännökset ovat itsenäisiä ja erillisiä. Erityisesti tulo- ja arvonlisäverotus kytkeytyvät monin tavoin kirjanpitoon. (Leppiniemi ja Kykkänen 2023, 175.) Yritysmuodolla on vaikutusta verotukseen (Holopainen 2020, 171).

Vaikka Leppiniemi ym. (2023, 175) kirjassaan sanoo, että kirjanpito- ja verosäännökset ovat itsenäisiä ja erillisiä, voidaan silti lähtökohtaisesti olettaa, että kaikki kirjanpitovelvollisen tulot ovat tuloverotuksessa veronalaisia ja kaikki menot vähennyskelpoisia. Kaikkeen tähän on myös poikkeus verolainsäädännössä: osa tuloista voi olla verovapaita ja joidenkin menojen vähennyskelpoisuutta on rajoitettu tai vähennyskelpoisuus on kokonaan evätty. (Leppiniemi ym. 2023, 175.)

5.1 Yksityisen elinkeinonharjoittajan verotus

Yksityisen elinkeinonharjoittaman saama tulo yritystoiminnasta verotetaan yrittäjän henkilökohtaisena tulona ja tämä tulo jaetaan pääoma- ja ansiotuloihin. Ennen tätä kahtia jakoa tehdään yritystoiminnan tuloksesta viiden prosentin yrittäjävähennys. Tämä tulos on verotonta tuloa. (Holopainen 2020, 172-173.) Itsensätyöllistäjä maksaa useimmiten tuloveroa ja arvonlisäveroa (Linteri ym. 2023, 143).

Myös Linteri ym. (2023, 144) mainitsevat, että elinkeinotoimintaa harjoittavat henkilöt voivat hakea ennakoperintärekisteriin osoittaakseen, että huolehtivat

itse ennakoverojen maksamisesta. Ennakkoon koko vuoden tulojen arvioiminen voi olla vaikeaa aloittavana yrittäjänä, joten näitä kannattaa tarkistella vuoden mittaan. Ensimmäisen vuoden jälkeen verottajalta tulee ennakoveropäätös viimeksi päättyneen verotuksen perusteella aina seuraaville vuosille ja laskut eli verot maksetaan ennakkoon. (Linteri ym. 2023, 144.)

ALV eli arvonlisäveron toiminta on itsensätyöllistäjälle hieman erilainen kuin muille yritysmuodoille. Tämä johtuu siitä, että jos myyntitulot jäävät alle 15 000 euron vuodessa (2023), ei yrittäjän ole arvonlisäverovelvollinen. Jos tämä kumminkin ylittyy lisätään arvonlisävero. Arvonlisäverot kuuluvat myös kategoriaan, joista yksityisen elinkeinonharjoittajan on itse pidettävä huolta ja maksettava ajallaan ja oikean määrän. (Linteri ym. 2023, 146.) Yleinen verokanta on 24%, 14% verokanta koskee elintarvikkeita ja rehuja sekä ravintola- ja ateriapalveluja mutta ei alkoholia ja tupakkatuotteita. Sen sijaan 10% verokanta koskee kirjoja, lääkkeitä, liikuntapalveluita, elokuvanäytöksiä ym. (Leppiniemi ym. 2023, 62-63.) Elinkeinoharjoittajalla on se etu arvonlisäverotukseen liittyen, että jos hän tekee työhönsä liittyviä hankintoja, hän voi vähentää niistä arvonlisäveron osuuden eli tilittää verottajalle vähemmän arvonlisäveroa. (Linteri ym. 2023, 146.)

5.2 Kirjanpito

”Kirjanpito on pakollista.”. (Holopainen 2020, 177)

Kirjanpito velvollisuus koskee kaikkia yritysmuotoja ja liikkeentoimintaa ja ammattitoimintaa harjoittavia (Leppiniemi ym. 2023, 30; Holopainen 2020, 177). Kirjanpito koostuu yrityksen tuotoista, kuluista, omaisuudesta, pääomasta ja veloista. Tuottojen ja kulujen erotuksesta saadaan selville yrityksen tulos eli kannattavuus ja oamisuuden ja velkojen perusteella selvitetään yrityksen taloudellinen asema, maksuvalmius ja vakavaraisuus. (Holopainen 2020, 177.) Vaikka luonnollinen henkilö on kirjanpito velvollinen ja hänen on pidettävä kirjaa liiketapahtumista verovelvollisuutensa liittyvien tietojen antamiseksi, häneltä ei kumminkaan edellytetä tilinpäätöstä. Luonnollisella henkilöllä

tarkoitetaan tässä liike- ja ammatinharjoittajaa kuten yksityinen elinkeinonharjoittaja. (Linteri ym. 2023, 129.)

On olemassa kolmenlaista kirjanpito muotoa: maksuperusteinen kirjanpito, suoriteperusteinen kirjanpito ja laskuperusteinen kirjanpito. Linteri ym. (2023, 131) avaa näitä seuraavanlaisesti: maksuperusteisessa kirjanpidossa kulu tai tulo kirjataan kirjanpitoon pankkitilin rahaliikenteen mukaisesti sinä päivänä, jolloin se on maksettu tai vastaanotettu, suoritusperusteisessa kirjanpidossa kulu tai tulo kirjataan kirjanpitoon sille päivälle, jolloin työ on tehty ja suoritettu ja laskuperusteisessa kirjanpidossa kulu tai tulo kirjataan kirjanpitoonb laskupäivän mukaan. (Linteri ym. 2023, 131.)

Hyvää kirjanpitolapaa tulee noudattaa. Tekee sitten yhdenkertaista tai kahdenkertaista kirjanpitoa, tulee ne säilyttää vähintään seuraavat kuusi vuotta sen kalenterivuoden lopusta lukien. Yhdenkertaista kirjanpitoa saa pitää ammatin- tai liikkeenharjoittaja, jolla ylittyy korkeintaan yksi seuraavista rajoista: liikevaihto tai sitä vastaava tuotto 200 000 euroa, taseen loppusumma 100 000 euroa tai palveluksessa keskimäärin kolme henkilöä. Tämä ylitys saa tapahtua kahtena peräkkäisenä tilikautena. Kirjaukset, kuten tiliotteilla näkyvät maksuliikkeet sekä menot ja tulot sekä muistiotapahtumat, saa tehdä jälkikäteen mutta juoksevaa kirjanpitoa ei. Juoksevalla kirjanpidolla tarkoitetaan tilikauden aikana tehtävää kirjanpitoa liittyen yrityksen tuloihin, menoihin ja rahoitustapahtumiin ja ne on merkittävä määräajassa. Näitä ovat esimerkiksi käteisellä tapahtunut maksu. (Holopainen 2020, 177-180.) Kaikki liiketapahtumat tulee kirjata niin, että niitä voidaan tarkastella aika- ja asiajärjestyksessä. Kuten Leppiniemi ym. (2023, 36) kirjassaan kertoo, että kirjaukset on tehtävä siinä ajassa, että kirjanpitolaissa ja muissa laeissa edellytetyt viranomaisilmoitukset verotusta tai muita tarkoituksia varten voidaan laatia ajantasaisesta kirjanpidosta. Yksityinen elinkeinonharjoittaja joutuu itse pitämään huolen, että toteuttaa nämä annettuun määrä aikaan mennessä. (Leppiniemi ym. 2023, 36.)

Tosite on todiste liiketapahtumasta ja kirjausten on perustuttava näihin. Niiden tehtävänä on siis todentaa liiketapahtumat ja varmistaa liiketietojen

asianmukainen sisältö. (Holopainen 2020, 178; Leppiniemi ym. 2023, 37.)

Tositteita ovat kappaleet esimerkiksi yrityksen lähettämistä myyntilaskuista ja vastaanottamista ostolaksuista, jotka ovat tulleet yrityksen maksettavaksi sekä ostokuitit esimerkiksi pankkikortilla tehdyistä maksuista. Näistä siis kirjataan yrityksen tulot ja vähennyksiksi hyväksyttävät menot. (Holopainen 2020, 178.) Tositteille asetetut vaatimukset löytyvät Kirjanpitolain 2 luvusta. Seuraavat asiat tulee käydä ilmi tositteista: menotositteesta pitää käydä ilmi vastaanotettu tuotannontekijä ja tulotositteesta luovutettu suorite. Jos uuden tilikauden aikana havaitsee virheen tai virheitä edellisen tilikauden kirjanpidossa, korjattavia kirjauksia ei tehdä sen tilikauden kirjanpitoon jossa virheet on huomattu vaan nykyisen tilikauden kirjanpitoon. (Leppiniemi ym. 2023, 38.)

Tilinpäätöstä, toimintakertomusta sekä luetteloa kirjanpidoista ja kirjanpitoaineistosta koskee kymmenen vuoden säilytysvaatimus tilikauden päättymisestä lukien. Sen sijaan yleinen kuuden vuoden säilytysaikavaatimus koskee tositteita, liiketapahtumia todentavaa kirjeenvaihtoa sekä muuta erikseen mainitsematonta kirjanpitoaineistoa. Arvonlisäverolaissa aineiston säilytysaikavaatimus on pidempi. (Leppiniemi ym. 2023, 38.)

Yksinkertaistettuna yhdenkertaisessa kirjanpidossa on kyse siitä, että kirjataan ylös, mitä sain ja mitä maksoin. Yhdenkertainen kirjanpito sellaisten tulojen, menojen, korkojen ja verojen kirjausta, jotka liittyvät elinkeinotoimintaan. (Linteri ym. 2023, 130-131.)

5.3 Kassasuunnittelu

Kassasuunnittelu on tärkeässä roolissa, sillä sen avulla yrittäjä voi huolehtia yrityksensä rahan riittävydestä. Tämän avulla nähdään tulevaisuuteen ja tulevaisuuskuva muuttuu jatkuvasti yrityksen toimintasykkeen mukaan. Yrityksen toiminnan kiertokulkuun kuuluu olennaisena osana suoritevirta kassavirran nojalla. Ja näitä kahta ympäröivät toimittajat, asiakkaat sekä rahoittajat. (Mäkinen 2012, 28-29.)

Suoritteella tarkoitetaan tavara- tai palvelutuotetta ja suoritevirta itsessään on yrityksen ydintoimintaa. Eli yritys tuottaa suoritteita asiakkaille, jotka maksavat etukäteen sovitut hinnat. Jotta tuottaminen onnistuu, tarvitsee yrityksen ostaa tavaroita ja palveluita toimittajilta ja näitä yhdistelemällä syntyy asiakkaille myytävät suoritteet, tämä on kiertokulkua. (Mäkinen 2012, 28-29.)

5.4 Kassavirta

Kassavirta on suoritevirran peilikuva. Esimerkkinä pienyrityksenä kahvila: se myy erilaisia kahviannoksia ja leivonnaisia sekä muuta purtavaa ja sillä on mahdollisesti henkilökuntaa, tuotevitriinejä, pöytiä ja tuoleja sekä takahuoneessa mahdollisesti tiskataan ja varastoidaan tuotteita. Tätä toimintaa tarkkailemalla on hankala päätellä, miten hyvin se menestyy. Mutta, jos laskee asiakkailta saadut tulot ja vähentää niistä tavaroiden ja palveluiden toimittajille maksetut menot, tulee nopeasti selkeä kokonaiskuva. (Mäkinen 2012, 30.)

Kassavirtalaskelmat ovat olemassa sitä varten, että niiden avulla varmistetaan yrityksen rahoituksen riittävyyden kannalta olennaiset kohdat. Laskelmassa näkyy arvio tulevan kassan tilanteesta. Yrittäjä näkee tämän avulla, missä määrin toimintaan investointi vaatii ulkopuoliata rahoitusta ja toisaalta sitä, mikä on rahoituksen hinta eli korko. (Hesso 2015, 172.) Johannes Hesso (2015, 172) mainitsee, että kassavirtalaskelmia tehdessä käytetään arvonlisäverollisia lukuja ja kirjaukset tehdään maksuperusteisesti (Hesso 2015, 172). Hesso (2015, 172-173) ja Mäkinen (2012, 30) molemmat kuvaavat kassavirtalaskennan toimivan seuraavanlaisesti: kassan alkusaldoon lisätään kassaan saapuvat tulot ja vähennetään kassasta lähteneet menot, jolloin jäljelle jää kassan loppusaldo. Kassavirta on näiden saldojen erotus. (Hesso 2015, 172-173; Mäkinen 2012, 30.)

5.5 Talouden kolme tärkeää ominaisuutta

Yrityksen talouden kolme tärkeää ominaisuutta ovat kannattavuus, vakavaraisuus ja maksuvalmius. Yrityksen kannattavuutta voidaan katsoa ja laskea kriittisen pisteen määrittämisen avulla. (Mäkinen 2012, 31; Hesso 2015, 166.)

Kannattavuus tarkoittaa sitä, että yrityksen toiminnan tuotot ovat suuremmat kuin näiden tuottojen aikaansaamisesta syntyneet kulut. Tämän mittaamisessa käytetään apuna tuloslaskelmaa. Vakavaraisuus tarkoittaa yrityksen oman ja vieraan pääoman suhdetta. Maksuvalmius ilmaisee, miten oikea-aikaisesti yritys kykenee maksamaan erääntyvät velkansa. Tätä mitataan usein taseen avulla. Koska maksuvalmius on virtaviivaista, paras välinen sen mittaamiselle on kassavirtalaskelma. (Mäkinen 2012, 31.) Yritys on kannattava silloin, kun se tuottaa voittoa ja on kasvukelpoinen. Tämä parantaa vakavaraisuutta. Vakavaraisuus vaikuttaa myös toisinpäin yritykseen eli yrityksen kannattavuuteen. (Hesso 2015, 167; Mäkinen 2012, 32.)

Kriittinen piste kertoo sekä tuote- että yritystasolla, milloin yrityksen toiminta on kannattavaa. Tämän avulla pystytään selvittämään myös tuotteen tai yrityksen kulurakenne. (Hesso 2015, 167-168.)

6 Tapaus

Tämä osuus opinnäytetyöstä on toteutettu toiminnallisena. Työn toimeksiantajan eli itse aloittavan yrittäjän kanssa on keskusteltu opinnäytetyön edetessä, mihin halutaan vastauksia, mitä olisi hyvä tietää, mikä on oikea yritysmuoto hänelle ja niin edelleen. Työn vaiheista ja saaduista tuloksista ja tiedoista on käyty avoimesti keskustelua.

6.1 Tapaukseen liittyvää tietoa ja viittauksia lähteistä

Omavalvonta termi on hyvin selitetty Valviran sivuilla seuraavanlaisesti:

”Omavalvonnalla tarkoitetaan niitä keinoja ja toimia, joilla palvelunjärjestäjä ja palveluntuottajat valvovat, seuraavat ja arvioivat toimintaansa. Omavalvonnalla varmistetaan asiakkaiden yhdenvertaisuus sekä palvelujen saatavuus, jatkuvuus, turvallisuus ja laatu.”. (Valvira.fi, 6.12)

Ruokaviraston sivuilla lukee, että leipomotyöntekijä, joka valmistaa esimerkiksi leipiä, sämpylöitä, kuivakakkuja, keksejä tai pullaa, ei tarvitse hygieniapassia. Mutta, jos henkilö valmistaa helposti pilaantuvia elintarvikkeita, esimerkiksi liha- tai munariisipasteijoita, lihapiirakoita ja pizzoja, tarvitsee hän tällöin hygieniapassin. (Ruokavirasto.fi, 6.12)

7 Johtopäätös

Aloitin opinnäytetyön tarkoituksena auttaa minulle läheistä henkilöä pääsemään alkuun omien haaveidensa kanssa ja luoda tästä opinnäytetyöstä hänelle ja hänen avullansa juuri oikeanlainen ohjenuora ja apuväline. Tietoa saatiin kerättyä kohtuullisesti kasaamalla muutamista tietolähteistä ja varmistamalla osa tiedoista ajan tasaiseksi tähän vuoteen. Opinnäytetyön piti olla myös itselleni helppo, jotta sain sen lyhyessä ajassa ja nopeasti valmiiksi.

Opinnäytetyön aloittaminen oli hankalaa ja se pitkitti työn aloitusta, mikä samalla vaikutti siihen, että työstä ei tullut yhtä laaja ja monipuolinen kuin, mitä siitä olisin halunnut tulevan. Työn teoreettinen puoli on hyvä ja monipuolinen mutta tätä voisi vielä kehittää eteenpäin laatimalla esimerkiksi esimerkkejä täytetyistä pakollisista lomakkeista ja mallia, miltä elintarvikalan yrittäjän kirjanpito voisi näyttää, millaisia tuloja ja kuluja on.

Tapauksen toiminnallisuuden vuoksi, opinnäytetyön vaiheista ja tuloksista on käyty keskustelua toimeksiantajan eli tulevan yrittäjän kanssa. Koska tuleva yrittäjä on lähisukulainen, tullaan hänen kanssaan käymään vielä jatkossakin keskusteluja, kun yrityksen aloittaminen tulee ajankohtaiseksi. Työ on siis jatkuvasti työn alla ja käytössä.

Lähteet

Hesso, J. 2015. Hyvä liiketoimintasuunnitelma. 2., uudistettu painos. Helsingin Seudun Kauppakamari / Helsingin Kauppakamari Oy ja tekijä.

Holopainen, T. 2020. Yrityksen perustamisopas – Käytännön perustoimet. 30., uudistettu painos. Asiatieto Oy ja Tekijä.

Leppiniemi, J. & Kykkänen, T. 2023. Kirjanpito, tilinpäätös ja tilinpäätöksen tulkinta. 12., uudistettu painos. Otavan Kirjapaino Oy, 2023 Keuruu.

Linteri, S. & Pelttari, H. 2023. Itsensätyöllistäjän opas. Viro 2023.

Mäkinen, L. 2012. Yrityksen kassasuunnittelu – Kasva terveesti ja turvaa tulevaisuutesi. Saarijärven Offset Oy, 2012.

Elinkeinoelämän keskusliitto 2023. Viitattu 14.12.2023

<https://ek.fi/ajankohtaista/blogit/petri-vuorio-hallitus-tahtaa-yrittajavetoisten-mittelstand-yritysten-maaran-tuplaamiseen/>

Kevytyrittäjä 2023. Toiminimi. Pankkitili. Viitattu 30.11.2023.

<https://kevytyrittajaksi.com/toiminimi/pankkitili/>

Valvira 2023. Omavalvonta. Viitattu 6.12.2023.

<https://valvira.fi/sosiaali-ja-terveydenhuolto/omavalvonta>

Vero 2023. Yritykset ja yhteisö. Yritystoiminta. Verohallinnon rekisterit. Viitattu 4.12.2023.

<https://www.vero.fi/yritykset-ja-yhteisot/yritystoiminta/verohallinnon-rekisterit/>

Yrityksen perustaminen 2023. Yrityksen perustamisen hinta. Viitattu 4.12.2023.

<https://yrityksen-perustaminen.net/yrityksen-perustaminen-hinta/>